

Bijenbehuizingen van de toekomst?

Aris de Bakker

Jaren geleden wandelde ik langs de prachtige bijenstand in het stadspark Jardin du Luxembourg in Parijs. Daar staan dadantkasten op charmante onderstellen, met vijfhoekige punthoeden, ontworpen door een architect. Mijn interesse voor bijenbehuizingen ontstond bij het zien van die bijenkasten in diverse maten, kleuren en samenstellingen. Later kon ik twee oude simplexkasten overnemen met daarbij een complete imkerset cadeau. Ik besloot een bijencursus te volgen en zo werd ik imker.

Tijdens de cursus leerde ik dat die leuke dubbelwandige simplexkasten niet zo praktisch waren; dat een enkelwandige spaarkast daar verre boven te verkiezen was. Later leerde ik de Segebergerkast kennen, gemaakt van styropor. Alles rechttoe rechtaan. Ontzettend praktisch en goed voor het

bijenhouden, maar zijn uiterlijk werkt niet mee, het is een homp en nog lastig te schilderen ook.

Traditionele kasten

De bijen maakt het niet zoveel uit waarin ze zitten. Zolang het maar niet tocht en ze genoeg ruimte hebben, zijn ze tevreden. Maar de traditionele imkerij zoekt naar efficiënte kasten met een hoge honingopbrengst per volk. Een kast die het houden van sterke volken op een eenvoudige manier mogelijk maakt, goedkoop en zonder veel moeite zelf te bouwen.

Driekwart van alle bijenkasten over de wereld hebben als basis de Langstrothkast. Langstroth ontwikkelde die in de 19de eeuw en paste als eerste de bijenmaat (8mm) toe, niet alleen tussen de raten maar ook tussen de kantraten en de kastwand. Daardoor kunnen de raten er makkelijk uitgehaald worden. De Langstrothkast lijkt erg veel op onze veelgebruikte spaarkast.

Imkerijrevolutie

De afgelopen decennia maakte de imkerij een revolutie mee. Daarvoor was het imkeren vooral gericht op het oogsten van honing en eventuele andere bijenproducten. Maar sinds de jaren van grote bijensterfte is er meer aandacht voor onze natuurlijke leefomgeving en het belang van biodiversiteit. Er is een nieuwe groep imkers ontstaan: stedelijke imkers, die het imkeren vaak uit idealisme doen en niet voor het gewin. De bij gedijt heel goed in de stedelijke omgeving. De grote variëteit aan bomen en planten en de geringe hoeveelheid landbouwgif heeft de stad gemaakt tot een oase voor de bijen. Daardoor geïnspireerd zijn een aantal ontwerpers aan de slag gegaan en hebben nieuwe kastmodellen ontwikkeld. Negen opmerkelijke ontwerpen worden hier besproken.

DIY Honey, Oostenrijk

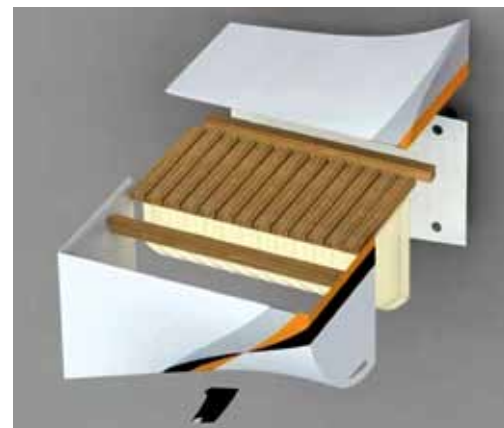
Beehaus

Habi-Sabi

The Urb

Bikube Urban Beehive

Beehaus GB

Het bedrijf Omlet ontwikkelde het Beehaus, een bovenbehandelingskast voor in de tuin of op het dak. Hij ziet er uit als een grote broodtrommel, is licht en gemakkelijk te verplaatsen en heeft ruimte voor 22 raten. Aan beide uiteinden is een ingang en met een tussenschot kan de imker het volk splitsen. Voor ruim €800,- wordt het Beehaus geleverd als een volledig pakket met vier honingkamers en alles wat je verder nodig hebt om een bijenvolk te houden.

Informatie: www.omlet.co.uk; zie ook Bijenhouden 4(1):3-4;2010

Habi-Sabi GB

Het ontwerp van de Habı-Sabi is geïnspireerd door wabi-sabi: een Japanse kijk op het leven die kiest voor de schoonheid van de eenvoud in de natuur. Een warme, stabiele bijenkast, ideaal voor in de stad. Hij is eenvoudig te monteren zonder spijkers of schroeven. Zeer gebruiksvriendelijk. De onderdelen van de Habı-Sabi worden gesneden uit Barsmark PT-200, een materiaal gemaakt van gerecycled isolatiemateriaal. Dus milieuvriendelijk en goed warmte-isolerend. De onderdelen worden verzonden met een gedetailleerde montagehandleiding. Het materiaal zelf gaat 25 jaar mee. Het

kan net als hout geschilderd worden, maar nodig is dat niet.

Informatie: www.gotomidtown.co.uk/gotomidtown-shop

The Urb GB

De Urb (Urban Beehive) is een stadsbijenkorf ontworpen door Chris Weir, industrieel ontwerper van de Universiteit van Loughborough, Engeland. De kast is bedoeld voor de beginnende imker met interesse in duurzaam leven in de stad. De Urb past in stedelijke tuinen en op dakterrassen. Door de toepassing van een draadloze infraroodcamera en een thermometer, af te lezen via het kijkvenster of op een pc of smartphone, is het mogelijk het bijenvolk te bestuderen zonder de korf open te hoeven maken. Een in het oog springend verschil tussen de Urb en meer traditionele bijenkasten is de kegelvorm. Bijen bouwen van nature hun raat niet vierkant of rechthoekig. Waarom hebben de meeste bijenkasten dan een doosvorm? Geïnspireerd door de Afrikaanse bijenkorven van klei is bij deze Urb gekozen voor een conische, organische vorm.

Informatie: weirdesign@live.co.uk

Bikube Urban Beehive VS

Om kleine bijenvolkjes een betere kans te geven ontwierp Adam Weaver uit San Francisco de Bikube Urban Beehive.

De Bikube is een observatiekast, makkelijk aan de muur te monteren. De Bikube heeft aan alle kanten schuine vlakken waar regen en vuil gemakkelijk vanaf glijden. Hij heeft een geïntegreerde handgreep voor gebruiksgemak en vervoer en een raampje om te zien wat er binnen gebeurt. Weaver legt uit: "De Bikube is bedoeld als een creatieve en elegante compensatie voor verlies van bijenvolken door CCD (colony collapse disorder)." Het is een soort insectenhotel, maar dan voor honingbijkolonies. *Informatie: www.adamweaverdesign.com*

BeeHive VS

Rond San Francisco is het bijenhouden heel populair geworden. Steeds meer bewoners zijn zich bewust van het grotere ecosysteem dat in hun tuin aan het werk is. "Nadat ik mooie tuinen met oude en instabiele bijenkasten had gezien, besloot ik om een functionele, simpeler bijenkast te maken, die een mooie toevoeging zou zijn aan het stedelijk landschap", zegt Philip de los Reyes. Zijn bijenkast is gebaseerd op de Langstrothkast, maar dan eleganter.

Beehive van Philip de los Reyes

Rowan Dunford Urban Beehive

Urban Beehive Philips

Apimaye

De kast is gemaakt van zelfspannend plastic waardoor goede sterkte gepaard gaat met weinig gewicht en met effectieve isolatie.

Informatie: philipdelosreyes.com

Rowan Dunford Urban Beehive NZ

Rowan Dunford's Urban Beehive was vorig jaar te zien tijdens Auckland's Better By Design CEO Top in Nieuw-Zeeland. Deze stadsbijenkast van plastic en multiplex, is een lattenkast (Top Bar Hive), maar met invloeden van de Langstrothkast en de mogelijkheid om meerdere kasten op elkaar te stapelen. Hierdoor kan een goede honingooft gehaald worden. De kast is bedoeld om stedelingen enthousiast te maken voor het bijhouden en zodoende de bijenpopulatie te vergroten.

Informatie: www.facebook.com/Rowan-DunfordDesign

D.I.Y. HONEY Oostenrijk

(zie afbeeldingen op pagina 13)

De D.I.Y. HONEY is product van samenwerking tussen Lena Goldsteiner van de Universiteit voor Toegepaste Kunsten in Wenen en prof. Stefan Mandl van 'ARGE Bienenforschung', onderdeel van de Weense Universiteit van Natuurlijke hulpbronnen en Levenswetenschappen. Het is een

hangend bijenhuis, met een koepel van glas en het onderste deel van Zelfo, een soort hennepsteen. De korf heeft een doorsnee van 40 cm en is 70 cm hoog. Mandl en zijn team ontdekten dat bijen in de stad een langere levensverwachting hebben, mogelijk door de afwezigheid van landbouwbestrijdingsmiddelen. Daarnaast is de honingopbrengst in de stad hoger. D.I.Y. HONEY is een project voor bijen en mensen. De korf brengt de natuur in de menselijke omgeving - of het nu balkon, dakterras of tuin is.

Informatie: <http://www1.uni-ak.ac.at/industrialdesign>

Apimaye Turkije

Misschien niet erg mooi maar wel zeer productief zijn de Apimaye Bijenkasten uit Turkije. Ze zijn daar ontwikkeld met steun van de overheid en diverse universiteiten. Na China is Turkije het tweede land in de wereld wat betreft het aantal bijenkasten, maar het zevende qua hoeveelheid geproduceerde honing. De ervaringen met deze kast zijn spectaculair. De gemiddelde honingopbrengst per kast is gestegen van 16 naar 24 kg. Deze kasten zijn gebaseerd op de Langstrothkast en gemaakt van hoge kwaliteit kunststof (HDPE). De zijanten hebben een dubbele wand gevuld met isolatiemateriaal.

Dit om schimmel en condensatie te voorkomen. De kasten zien eruit alsof ze van een andere planeet komen. Ze zijn er in drie soorten: een standaard bijenkast, een zwermkast en een koninginnenweekkast. De bijenkasten zijn verkrijgbaar in formaat Langstroth en Dadant. Met enige aanpassingen kan ook gewerkt worden met raampjes in spaarkast-formaat. De voorspelde levensduur van de kast is 20 jaar. De prijs is duidelijk hoger dan van bijvoorbeeld vurenhouten kasten. De kasten kunnen via een vertegenwoordiging in Nederland worden geleverd.

Informatie: www.beedoma.eu

Urban Beehive Nederland

De ultieme designbijenkast komt nota bene uit Nederland! De designafdeling van Philips heeft een Urban Beehive ontwikkeld, die enige tijd geleden te zien was tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven. De Urban Beehive is meer een virtueel concept, bedacht om bijen te houden voor bewoners van appartementen die geen tuin of balkon hebben, dan een voor de praktijk bedoeld bijenhuis. Er bestaat alleen een prototype van; deze kast is dus niet in de handel. Bijhouden schreef er over in februari 2012.